

Sygn. akt I C 956/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 marca 2014 r.

Sąd Rejonowy w Zgorzelcu Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący SSR Agnieszka Wiercińska- Bałaga

Protokolant Renata Bleichert

po rozpoznaniu w dniu 28 lutego 2014 r.

w Zgorzelcu

sprawy z powództwa K. F.

przeciwko E. R.

o zapłatę

I. zasądza od pozwanej E. R. na rzecz powoda K. F. kwotę 1790,54 zł (jeden tysiąc siedemset dziewięćdziesiąt złotych pięćdziesiąt cztery grosze) z ustawowymi odsetkami od dnia 24 listopada 2011 r. do dnia zapłaty, oddalając dalej idące powództwo;

II. zasądza od powoda na rzecz pozwanej kwotę 2460,96 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt I C 956/12

UZASADNIENIE

Powód K. F. domagał się zasądzenia na jego rzecz od pozwanej E. R. kwoty 13946,20 zł z ustawowymi odsetkami od kwoty 650 zł od 24 września 2011 r. do dnia zapłaty, od kwoty 9196,20 zł od dnia 24 września 2011 r. do dnia zapłaty, od kwoty 1350 zł od dnia 24 listopada 2011 r. do dnia zapłaty i od kwoty 2750 zł od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu żądania powód przytoczył, że na podstawie łączącej strony umowy z 26.04.2011 r. o roboty budowlane strony ustaliły należne powodowi wynagrodzenie na kwotę 55000 zł netto płatne zgodnie z załącznikiem do umowy za poszczególne etapy prac. Strony poróżniły się z uwagi na nieudostępnienie powodowi przez pozwaną mediów na placu budowy, co uniemożliwiło mu kontynuację wykonywania prac, łącznie z niemożnością sporządzenia protokołu odbioru. Wskazał, że pozwana wzywała go do usunięcia wadliwie wykonanych prac związanych z niesymetrycznie wykonanymi ścianami ryzalitu, zbyt nisko posadowionej wyczystki, w związku z czym zwrócił się do niej o udostępnienie placu budowy wraz z mediami, ale ta w odpowiedzi powiadomiła go jedynie, że zostanie zawiadomiony o protokolarnym odbiorze robót. W dniu 7.11.2011 r. z uwagi na zatrudnienie przez pozwaną innej firmy do wykonania robót, ponownie zwrócił się do niej o sporządzenie protokołu i rozliczenie wykonanych prac, a następnie pismem z 16.11.2011 r. odstąpił od umowy z uwagi na nieudostępnienie mu przez pozwaną placu budowy, brak dostępu do mediów oraz wykonywanie robót dachu przez inną firmę oraz wystawił dwie faktury samodzielnie określając zakres wykonanych przez niego prac w specyfikacji do faktury. Pozwana odmówiła zapłaty, podając, że obciąży go kosztami

zakupu materiałów, a które to żądanie jego zdaniem było niezasadne w związku z czym odmówił ich zapłaty oraz wezwał ją do zapłaty za wykonane prace budowlane oraz do zapłaty kary umownej zgodnie z §8 ust.2a umowy.

W odpowiedzi na pozew (protokół rozprawy z 9.11.2012 r. k 138 verte) pozwana E. R. wniosła o oddalenie powództwa w całości.

Zarzuciła, że dochodzona pozwem kwota jest nienależna, albowiem powód nie wykonał objętych umową stron prac budowlanych, gdyż przez okres dwóch miesięcy nie wykonywał na budowie żadnych prac. 16 września 2011 r. został dokonany drugi częściowy protokół odbioru prac i pozwana nadpłaciła za prace stanowiące II etap budowy. Pozwana trzykrotnie wyzwała powoda do usunięcia wad w pracach wykonanych dotychczas, zastrzegając, że po bezskutecznym upływie terminu na ich poprawienie zleci ich wykonanie innej firmie na koszt powoda.

Pismem procesowym z 16 listopada 2012 r. (k 235-236) powód K. F. zmienił powództwo żądając w miejsce pierwotnie wskazanej w pozwie należności kwoty 13998,20 zł z ustawowymi odsetkami od kwoty 702 zł od 24 września 2011 r., od kwoty 9196,20 zł od 24 września 2011 r., od kwoty 1350 zł od 24 listopada 2011 r. i od kwoty 2750 zł z odsetkami od daty wniesienia pozwu. W uzasadnieniu wskazał, że zmiana wynika z rachunkowego rozliczenia faktury nr (...), za którą pozwana nie zapłaciła mu kwoty 702 zł. Dodatkowo podniósł, że poza pierwszymi dwoma etapami wykonał niemal cały etap stanu surowego otwartego- przygotowanie do więźby dachowej, za które to prace wystawił fakturę nr (...). Ponadto wykonał kanalizację sanitarną w budynku za kwotę 500 zł, instalację deszczową z podłączeniem do studzienki za kwotę 600 zł oraz montaż bednarki za kwotę 150 zł, objęte fakturą nr (...).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 26 kwietnia 2011 r. powód K. F. w ramach prowadzonej przez niego działalności gospodarczej pod nazwą (...) zawarł z pozwaną E. R. umowę o roboty budowlane, której przedmiotem było wykonanie przez powoda prac budowlanych polegających na wybudowaniu budynku mieszkalnego jednorodzinne typu (...) na działce gruntu nr (...) położonej w B. według zakresu prac określonym w załączniku nr 1 do umowy zgodnie z otrzymaną dokumentacją techniczną, załącznikiem nr 1 do umowy, zasadami wiedzy technicznej, warunkami technicznymi wykonania robót i normami oraz zgodnie z obowiązującymi przepisami. Powód zobowiązał się zapewnić własny w pełni wykwalifikowany personel wykonawczy, sprzęt i inne urządzenia oraz wszelkie przedmioty niezbędne do realizacji zlecenia. Strony za wykonanie prac ustaliły wynagrodzenie ryczałtowe w kwocie netto zgodnie z załącznikiem nr 1 do umowy za robociznę, użyty sprzęt i narzędzia konieczne do wykonania robót. Do kwoty ustalonego wynagrodzenia miał być doliczony podatek VAT. Zgodnie z §3 umowy rozliczanie miało następować po dokonaniu odbioru każdego etapu, stwierdzonego protokołem odbioru podpisanym przez zamawiającego w ciągu 14 dni. Termin rozpoczęcia robót ustalono na 4 maja 2011 r., a ich zakończenia na 30 września 2011 r. Pozwana zobowiązała się dostarczać we własnym zakresie materiały na podstawie zamówienia wykonawcy zgodnie z założeniami projektu, ale nie wcześniej niż dwa tygodnie od złożenia zamówienia. W §8 ust.2a umowy strony ustaliły, że zamawiający zapłaci wykonawcy kary umowne za odstąpienie od zlecenia z przyczyn leżących po stronie zamawiającego w wysokości 5 % wynagrodzenia netto. Zgodnie z załącznikiem nr 1 do umowy wynagrodzenie netto wynosiło 55000 zł, obejmowało 3 etapy: stan zero z wynagrodzeniem 10400 zł; stan surowy otwarty obejmujący ściany nośne zewnętrzne i wewnętrzne, ścianki działowe, tarasy na gruncie wraz ze schodami, komin z gotowych elementów, kanały wentylacyjne, montaż nadproży L 19, słupy żelbetowe, schody żelbetowe, balkony, strop żelbetowy z szalowaniem i winiec pod murłatę- z wynagrodzeniem 24200 zł oraz dach z wynagrodzeniem 20400 zł. Rozliczenia płatności miały następować w terminie 7 dni od zakończenia dane etapu: za stan zero- 10400 zł, za stan surowy otwarty do wylania stropu nad parterem 12000 zł, stan surowy otwarty do przygotowania więźby dachowej 12200 zł, dach- wykonanie więźby-8400 zł i rozliczenie końcowe dachu- 12000 zł.

(dowód: umowa z 26.04.2011 r. wraz z załącznikiem nr 1 k 13-14; projekt architektoniczno- budowlany k 264-343)

Powód K. F. przystąpił do wykonania robót zgodnie z umową. Wykonał dwa etapy, co do których miał się rozliczyć z pozwaną, tj. stan zero oraz stan surowy otwarty do wylania stropu nad parterem. Przedmiotowe prace budowlane zostały odebrane protokołem częściowym nr (...) z 22 lipca 2011 r., na kwotę 10400 zł netto oraz protokołem nr (...) z 16.09.2011 r. na kwotę 12000 zł netto, przy czym powód zobowiązał się usunąć do 30.09.2011 r. wady stwierdzone

protokołem z 16.09.2011 r. Za prace te powód wystawił faktury nr (...) na kwotę 11232 zł, która została uregulowana przez pozwaną w całości. Z faktury nr (...) na kwotę 12960 zł pozwana zapłaciła powodowi kwotę 12258 zł.

(bezsporne)

W początkowym etapie budowy z uwagi na brak przyłącza strony uzgodniły, że prąd na potrzeby budowy dostarczany będzie z agregatu prądotwórczego powoda, a pozwana będzie mu zwracać koszty zakupu paliwa do agregatu na podstawie przedstawianych jej przez powoda paragonów. Od 8 sierpnia 2011 r. za zgodą W. K. dla potrzeb budowy pozwana przyłączyła się do przyłącza W. K.. Pozwana udostępniła pracownikom powoda klucz do skrzynki, aby mogli korzystać z prądu. Klucz do tej skrzynki został zagubiony przez pracowników powoda. Dla potrzeb położenia stropu nad parterem z uwagi na zbyt mały amperaż zasilania, którym dysponowała pozwana jednorazowo skorzystała ona z zasilania w energię elektryczną J. S.. Od połowy sierpnia 2011 r. budowa miała zasilanie w prąd. Na zamówienia wykonawcy zgłaszane „z dnia na dzień” pozwana dostarczała niezbędne dla potrzeb budowy materiały budowlane. Pomimo monitów ze strony pozwanej dotyczące trudności z zakupem materiałów budowlanych powód nie wywiązywał się z przewidzianego w umowie obowiązku zgłaszania zamówień na materiały z dwutygodniowym wyprzedzeniem. E. R. we własnym zakresie zorganizowała dźwig do położenia stropu nad parterem. Za usługę skorzystania z pracy dźwigu, której koszt wyniósł 650 zł netto, 702 zł brutto, pozwana zapłaciła z własnych środków, potrącając przedmiotową należność z wystawionej przez powoda faktury (...) i dokonując płatności za tę fakturę pomniejszoną o koszty wynajęcia przez nią dźwigu. Pozwana proponowała powodowi rozliczenie kosztów wynajęcia dźwigu na podstawie faktury, powód jednak nie chciał faktury za tę usługę.

(dowód: zeznania świadka T. S. k 248 verte-249; zeznania świadka W. K. k 249; zeznania świadka R. K. k 250-251; zeznania świadka J. S. k 252 verte-253; zeznania świadka A. R. k 254 verte-255; zeznania świadka S. R. k 255 verte-256; zeznania świadka A. B. k 367 verte-370; zeznania powoda K. F. k 370 verte-374; zeznania pozwanej E. R. k 374 verte-377, 397-401; faktura nr (...) z 16.09.2011 r. k 15; pismo T. z 18.03.2011 r. k 169; faktura z 26.04.2011 r. wraz z potwierdzeniem przelewu k 170-171; asygnata z 13.06.2011 r. k 172; oświadczenie W. i M. K. z 8.08.2011 r. k 173; pismo T. z 14.04.2011 r. wraz z umową o przyłączenie z 14.04.2011 r. k 174-178; pismo T. z 9.05.2011 r. wraz z umową z 9.05.2011 r. k 179-182; faktura z 9.05.2011 r. wraz z potwierdzeniem przelewu k 183; paragony za paliwo do agregatu k 191)

Podczas odbioru częściowego stanu surowego otwartego w dniu 16 września 2011 r. kierownik budowy stwierdził wady prac budowlanych wykonanych przez powoda obejmujące niedbałe wykonanie z licznymi ubytkami części nadziemna budynku do stropu, niesymetryczne wykonanie wykuszu, niezachowanie wymiarów otworów okiennych. Powód zobowiązał się je usunąć w terminie do 30.09.2011 r.

(dowód: protokół częściowy odbioru nr (...) k 160)

Po przedmiotowym odbiorze częściowym powód zaprzestał wykonywania dalszych prac na budowie pozwanej. 20 września 2011 r. do montażu konstrukcji stalowej więźby dachowej na zlecenia E. R. przystąpiła firma (...)w B.. Za montaż konstrukcji stalowej dachu pozwana zapłaciła kwotę 9000 zł netto + VAT, tj. 11070 zł. Na polecenie pozwanej kierownik budowy A. B. 22.09.2011 r. ponaglił wykonawcę do przystąpienia do wykonania więźby dachowej, dokonując stosownego wpisu w dzienniku budowy. Pismem z 24 października 2011 r., doręczonym powodowi 26.10.2011 r., pozwana wezwała go do podjęcia wykonania robót objętych umową z uwagi na zbliżający się okres zimowy- w terminie 7 dni oraz pismem z 20.10.2011 r., doręczonym powodowi 26.10.2011 r., pozwana wezwała go do usunięcia wad robót budowlanych w zakresie wykonania niezgodnie z projektem ryzalitu, wykonanych niezgodnie z zasadami budowlanymi ciągów kominowych- zbyt nisko posadowionej wyczystki w salonie i wlotu do pieca w kotłowni- w terminie 7 dni zastrzegając prawo do odstąpienia od umowy i wykonania dzieła wraz z poprawkami na jego rachunek. W odpowiedzi na powyższe powód wskazał, że prace zostały wstrzymane z uwagi na brak współpracy pozwanej i niedostarczenie przez nią materiałów budowlanych, wzywając ją do udostępnienia placu budowy oraz zwracając się o polubowne rozwiązanie umowy i wezwał ją do rozliczenia wykonanych przez niego prac. Pismem z 31.10.2011 r. pozwana poinformowała go o swobodnym dostępie do placu budowy z mediami, braku zgody na

polubowne rozwiązanie umowy oraz o możliwości rozliczenia po protokolarnym odbiorze wykonanych prac. Z uwagi na to, że powód nie usunął przedmiotowych wad i nie przystąpił do wykonania pozostałych objętych umową robót budowlanych 7 listopada 2011 r. pozwana zleciła wykonanie prac związanych z więźbą dachową firmie (...). Za powyższe pozwana zapłaciła S. M. 27700 zł. Ponadto zleciła mu wykonanie prac poprawkowych, za które zapłaciła kwotę 2500 zł. Pismem z 7.11.2011 r. powód wezwał E. R. do zapłaty kwoty 650 zł wynikającej z faktury nr (...) z 16.09.2011 r. Z uwagi na powyższe pismem z 16 listopada 2011 r. K. F. powołując się na §12 umowy stron i art.640 kc oświadczył pozwanej, że odstępuje od umowy z uwagi na uniemożliwienie mu realizacji umowy- brak dostępu do energii elektrycznej i materiałów budowlanych oraz podjęcie prac związanych z montażem dachu 7.11.2011 r. przez inną firmę. W lipcu- sierpniu 2012 r. pozwana zleciła R. F. wykonanie pozostałych prac związanych ze stanem surowym otwartym- ścianek działowych.

(dowód: dziennik budowy k 192-202; protokół odbioru końcowego konstrukcji stalowej dachu z 10.10.2011 r. k 203; faktura z 11.10.2011 r. wraz z potwierdzeniami przelewu k 204-205; pismo pozwanej z 24.10.2011 r. z adnotacją o doręczeniu k 21; pismo pozwanej z 20.10.2011 r. wraz z adnotacją o doręczeniu k 22; pismo powoda z 26.10.2011 r. k 23; pismo pozwanej z 31.10.2011 r. k 24 wraz z potwierdzeniami odbioru i nadania k 207; zeznania świadka T. S. k 248 verte-249; zeznania świadka W. K. k 249; zeznania świadka R. K. k 250-251; zeznania świadka J. S. k 252 verte-253; zeznania świadka J. Z. k 251 verte-252; zeznania świadka S. M. k 252; zeznania świadka R. F. k 253; zeznania świadka D. K. k 253 verte-254; zeznania świadka A. R. k 254 verte-255; zeznania świadka S. R. k 255 verte-256; zeznania świadka A. B. k 367 verte-370; zeznania powoda K. F. k 370 verte-374; zeznania pozwanej E. R. k 374 verte-377, 397-401; dokumentacja fotograficzna k 219; pismo powoda z 16.11.2011 r. k 26; pismo powoda z 7.11.2011 r. k 209 wraz z potwierdzeniem odbioru k 240; pokwitowania S. M. k 212; kosztorys wraz z pokwitowaniem S. M. k 210-211, faktura z 26.11.2011 r. k 213)

Po złożeniu oświadczenia o odstąpieniu od umowy powód K. F. wystawił fakturę nr (...) z 16.11.2011 r. na kwotę brutto 9196,20 zł z terminem płatności do 23 listopada 2011 r., obejmującą wynagrodzenie za wykonane przez niego, a nie rozliczone prace z zakresu stanu surowego otwartego zgodnie z przedłożoną przez niego specyfikacją oraz fakturę nr (...) z 16.11.2011 r. na kwotę 1350 zł brutto z terminem płatności do 23.11.2011 r. za nieobjęte umową stron prace dodatkowe, przedkładając ich wykaz obejmujący: montaż bednarki, wykonanie instalacji kanalizacji sanitarnej wewnętrznej i wykonanie instalacji deszczowej. Powyższe dokumenty doręczono pozwanej 18.11.2011 r.

(dowód: faktura nr (...) wraz ze specyfikacją sporządzoną przez powoda k 16-17; faktura nr (...) wraz z wykazem prac k 18-19; potwierdzenie odbioru k 20)

Pismem z 21 maja 2012 r. K. F. wezwał pozwaną do zapłaty należności wynikających z faktur nr (...)- co do kwoty 650 zł, z faktury (...) oraz kwoty 2750 zł tytułem kary umownej zgodnie z §8 ust. 2a umowy- w terminie 7 dni od daty otrzymania pisma.

(dowód: pismo powoda z 21.05.2012 r. k 11)

K. F. nie wykonał całości wymienionych przez niego w specyfikacji do faktury nr (...) prac budowlanych, a w szczególności nie wykonał w zakresie ścian nośnych zewnętrznych i wewnętrznych 10,21 m², ścianek działowych na parterze 0,31 m², części balkonów o powierzchni 6,61 m², wieńca pod murlatę 11,20 mb i 2 słupów żelbetowych. Wartość tych robót wynosi 2721,27 zł netto, w tym 1278,10 zł netto robocizna i 1318,10 zł netto materiały, tj. 2938,97 zł z VAT, w tym robocizna 1380,35 zł z VAT i materiały 1424,36 zł z VAT. Wykonane przez powoda ściany nośne budynku zrealizowane z pustaków ceramicznych szczelinowych typu (...), które zgodnie z technologią producenta winny być układane w systemie pióro+ wpust eliminującym wykonanie z zapraw spoin pionowych, zostały wykonane z licznymi odstępstwami od założonej technologii oraz odstępstwami od warunków technicznych wykonawstwa robót murowych taki jak: odstępy (puste spoiny) między pustakami do 2 cm, zaspoinowanie zaprawą spoin pionowych pomiędzy pustakami do 3-4 cm, ułożenie kolejnych warstw pustaków na zaprawie cementowo-wapiennej o zróżnicowanej grubości spoiny poziomej 1-2 cm, używanie odłamków pustaków, niedbałe zarzucenie zaprawą otworów w ścianie, uzupełnianie ubytków elementów konstrukcyjnych wylewanych ściennych pianką

montażową. Odstępstwa te mają istotny wpływ na stan techniczny budynku oraz izolacyjność termiczną zewnętrznych, pionowych przegród budowlanych, przy czym ze względu na stan zaawansowania robót brak jest możliwości technicznych usunięcia większości powstałych wad wykonawczych. W odniesieniu do projektu budowlanego części zabudowanych stolarką drzwiową (oznaczoną jako okna) otworów drzwiowych istnieje rozbieżność wymiarowa, w tym drzwi 08- wg projektu budowlanego wysokość 2100 mm, wg obmiaru 2040 mm + kaseta rolety (0,20 m), drzwi 07 wg projektu budowlanego wysokość 2100 mm, wg obmiaru 2020 mm + kaseta rolety (0,20 m). W zakresie wykonania w ścianie elewacji bocznej prawej w poziomie parteru ryzalitu na rzucie trapezu powód odstąpił od projektu budowlanego, tj. zwichrował kształt ryzalitu, zróżnicował ściany boczne trapezu, odchylił podstawę górną trapezu i zmienił kąty ścian ryzalitu. W wyniku zmiany kątów narożnika budynku i ścian ryzalitu nastąpiła deformacja kształtu ryzalitu poprzez zmianę długości ścian bocznych ryzalitu (odpowiednio 93 cm i 96 cm), odchylenie podstawy górnej ryzalitu od płaszczyzny ściany bocznej budynku (2 cm/132 cm od strony wewnętrznej budynku), w efekcie czego występuje deformacja elewacji ściany bocznej budynku oraz ściany bocznej wewnętrznej pomieszczenia salonu wraz z utratą symetryczności ściany względem osi budynku. W odniesieniu do uwarunkowań projektu budowlanego ryzalit kwalifikuje się do rozbiórki i przebudowy i są to wady o charakterze istotnym. Zakres odstępstw w odniesieniu do ryzalitu jest na tyle duży, że praktycznie uniemożliwia korektę tego elementu w zakresie robót tynkarskich czy dociepleniowych. W odniesieniu do wieńców żelbetowych wylewanych na mokro w płaszczyźnie ścian zewnętrznych, wieńce usztywniające stropy nad parterem są na zróżnicowanych poziomach: garaż + 1,75 m (poziom posadzki -0,875 m), budynek mieszkalny +2,88 m (poziom posadzki 0,00 m), podobnie na zróżnicowanym poziomie powód wykonał wieńce usztywniające ścianki kolankowe poddaszy: garaż +2,79 m, budynek mieszkalny +3,515 m. Jakość wykonanych robót betoniarzskich była niska- beton słabo wibrowany, ubytki, nawarstwienia betonu, w części wykonani nadbetony o niejasnym przeznaczeniu. Powód dokonywał montażu trzonu kominowego 4- przewodowego z do podłączenia kotła co z gotowych elementów. Dolna krawędź wyczystki przewodu dymowego o wymiarach 12,5x26,5 cm znajduje się 0,08 m nad posadzką pomieszczenia holu i nie spełnia uwarunkowań normy PN 89/B- (...) Przewody dymowe, spalinowe, wentylacyjne- murowane z cegły, zgodnie z którą dolna krawędź wyczystki przewodów z palenisk usytuowanych w pomieszczeniach, w których znajduje się wlot powinna znajdować się na wysokości 0,3 m od podłogi. Zgodnie z projektem budowlanym w przedmiotowym budynku przewidziano wykonanie schodów żelbetowych jako schodów dwubiegunowych z podestem w poziomie posadzki poddasza przyległego garażu z zachowaniem możliwości swobodnego przejścia z klatki schodowej na poddasze garażu. Wykonane przez powoda schody wykazują zróżnicowanie stopni schodowych +/- 1,5 cm, występuje wypchnięcie przez beton w trakcie betonowania dolnej płaszczyzny schodów spowodowane ugięciem wadliwie zamontowanego szalunku oraz obniżenie podestu schodów w odniesieniu do płaszczyzny stropu nad garażem o 15,5 cm (z wylewką podłoża pod posadzkę poddasza garażu (...) cm), ograniczające możliwość swobodnego przejścia z klatki schodowej na poddasze garażu. Schody te zostały wykonane w całości wadliwie, bez umiejętności ich właściwego rozmierzenia, zachowania projektowanych wysokości zarówno w odniesieniu do poziomu posadowienia podestu, jak i zwymiarowania stopni schodów. Na bark umiejętności wykonawcy wskazuje także uwidoczny przez wypchnięcie przez beton szalunku dolnej płaszczyzny płyty schodowej. W odniesieniu do uwarunkowań projektu budowlanego schody w całości kwalifikują się do wymiany i wady ich mają charakter istotny. Spośród wykonanych przez K. F. wad robót budowlanych usunięcia wymagają: 1) prace związane z wykonaniem wyczystki przewodu dymowego w tronie kominowym w poziomie krawędzi dolnej na wysokości minimum 0,30 m, 2) rozbiórka i ponowna zabudowa ryzalitu ściany bocznej prawej z zachowaniem właściwych warunków technicznych wykonawstwa robót oraz demontażem i ponownym montażem stolarki okiennej w ryzalicie, 3) rozbiórka i ponowne wykonanie schodów żelbetowych wewnętrznych parter- poddasze z zachowaniem właściwych warunków technicznych wykonawstwa robót oraz 4) uzupełnienie ścianki oddzielającej klatkę schodową w poziomie +1,87 m o wymiarach: 0,86 m x 1,42 m. Koszt usunięcia tych wad na bazie uśrednionych cen w poziomie II kwartału 2013 r. według (...) Promocja z uwzględnieniem (...) o stawkach robocizny kosztorysowej oraz cenach sprzętu budowlanego” dla robót ogólnobudowlanych- remontowych województwa (...) dotyczących pozostałych miejscowości województwa tj. poza W. wynosi netto 5578,99 zł, w tym robocizna netto 2618,75 zł, materiały netto 2870,77 zł, po doliczeniu podatku VAT wartość brutto tych robót wynosi 6025,31 zł, w tym robocizna brutto 2828,25 zł i materiały brutto 3100,43 zł. Prace wymienione przez powoda w spisie dołączonym do faktury (...) tj. montaż bednarki w zakresie uziomów odgromów, wykonanie kanalizacji sanitarnej wewnętrznej i wykonanie kanalizacji deszczowej mających charakter prac dodatkowych w odniesieniu do umowy stron, a stanowiących prace zakryte nie został

odnotowany w dzienniku budowy, nie sporządzono także inwentaryzacji geodezyjnej powykonawczej robót, brak jest też jakichkolwiek informacji dotyczących wykonania, zakresu tych robót i ich odbioru technicznego, co uniemożliwia ich obecne zinwentaryzowanie i wycenę.

(dowód: opinia biegłego K. L. k 438-484, k 506 verte-507, 533-534; zeznania świadka D. K. k 253 verte-254; dziennik budowy k 192-202; dokumentacja fotograficzna k 219)

Sąd zważył, co następuje:

Zgodnie z treścią art. 647 kc przez umowę o roboty budowlane wykonawca zobowiązuje się do oddania przewidzianego w umowie obiektu, wykonanego zgodnie z projektem i zasadami wiedzy technicznej, a inwestor zobowiązuje się do wykonania wymaganych przez właściwe przepisy czynności oraz do odebrania obiektu i do zapłaty umówionego wynagrodzenia. Zgodnie z art.656§1 kc do skutków wykonywania przez wykonawcę robót w sposób wadliwy lub sprzeczny z umową, do rękojmi za wady wykonanego obiektu, jak również do uprawnienia inwestora do odstąpienia od umowy przed ukończeniem obiektu stosuje się odpowiednio przepisy umowy o dzieło. W przeciwieństwie do umowy zlecenia jest ona umową rezultatu, nie zaś umową starannego działania. Kwestiami specyficznymi rozróżniającymi umowę o dzieło od umowy o roboty budowlane jest ocena realizacji inwestycji na podstawie umowy o roboty budowlane stosownie do wymogów prawa budowlanego oraz szczególna postać współdziałania inwestora z wykonawcą w zakresie przygotowania i wykonania przedmiotu świadczenia, przejawiająca się w obowiązkach inwestora w zakresie dostarczenia projektu i przekazania terenu budowy, które to kwestie przy umowie o dzieło nie występują, a umowy o roboty budowlane dotyczą inwestycji o większych rozmiarach, obiektów. Istotą ponadto umowy o dzieło jest pewien indywidualny wysiłek osoby to dzieło wytwarzającej, nie zaś sprzedaż dzieła. Dzieło ma być przy tym dostosowane do indywidualnych potrzeb klienta. Jednakże osobiste wytworzenie dzieła ma tu znaczenie drugorzędne. Głównym obowiązkiem przyjmującego zamówienie na określone dzieło jest jego wykonanie w wyznaczonym terminie. Może wykonywać je w dowolny, najlepszy dla siebie sposób, przy zastrzeżeniu że dzieło to ma mieć należyłą jakość. Dzieło nie musi być wykonywane osobiście, chyba że co innego wynika z zapisów umowy. Jeśli przyjmujący zamówienie nie wykonuje osobiście dzieła, powinien sam kierować osobami wykonującymi zamiast niego to dzieło. Ponośi on równocześnie odpowiedzialność za właściwe wykonanie dzieła oraz odpowiada za powstałe wady, które musi usunąć. Strony powinny także ustalić, z czyich materiałów korzystać będzie wykonawca dzieła. Zamawiający zobowiązany jest zapłacić wynagrodzenie przyjmującemu zamówienie a wykonane dzieło, wynagrodzenie zaś należy do essentialia negotii tej umowy.

Stosownie do treści art. 642§1 kc w braku odmiennej umowy przyjmującemu zamówienie należy się wynagrodzenie w chwili oddania dzieła, a w myśl §2 tego przepisu jeżeli dzieło ma być oddawane częściami, a wynagrodzenie zostało obliczone za każdą część z osobna, wynagrodzenie należy się z chwilą spełnienia każdego ze świadczeń częściowych. Podkreślić należy, iż umowa o roboty budowlane jest umową wzajemną wobec czego obowiązkowi oddania dzieła odpowiada obowiązek jego odebrania przez zamawiającego i zapłaty umówionego wynagrodzenia. W niniejszym wypadku obowiązki stron w tym zakresie zostały skonkretyzowane w §3 umowy. Zgodnie z umową zatem warunkiem koniecznym do wypłaty przez pozwaną należnego powodowi za wykonane roboty budowlane wynagrodzenia (także częściowego) było uprzednie dokonanie przez pozwaną pod względem rzeczowym i jakościowym przedmiotu robót. W ocenie Sądu powód nie spełnił określonych w § 3 umowy warunków związanych z dokonaniem odbioru prac, a tym samym żądanie przez niego wynagrodzenia na podstawie tej umowy jest przedwczesne.

Ustawodawca celowo używa w art. 642§1 kc terminu „oddanie”, a nie „wydanie” dzieła mając na uwadze, że bez aprobaty ze strony zamawiającego może dojść co najwyżej do jego wydania. Jeżeli zamawiający „kwituje” przyjmującego zamówienie z wykonanego świadczenia, dochodzi nie tylko do odbioru dzieła stanowiącego obowiązek zamawiającego, lecz również do jego „oddania” w rozumieniu art. 642§1 kc., powodującego wymagalność roszczenia przyjmującego zamówienie o zapłatę wynagrodzenia. Odmienny pogląd oznaczałby, iż zamawiający musiałby zapłacić za roboty budowlane wykonane niezgodnie z umową, które oferuje mu wykonawca. Powyższa regulacja nie narusza przy tym interesu przyjmującego zamówienie, albowiem w razie bezzasadnej odmowy przez zamawiającego prawidłowo wykonanych robót budowlanych popada on zgodnie z art.643 kc w zwłokę dłużnika, co w myśl art.477§1

kc uzasadnia żądanie przez wykonawcę wynagrodzenia. Tylko taka ratio legis tego przepisu wydaje się uprawniona. Umowa o roboty budowlane charakteryzuje się tym, że nakłada na przyjmującego zamówienie obowiązek wykonania i oddania dzieła (art. 642 kc), na zamawiającego zaś obowiązek odebrania dzieła, które przyjmujący wykonał zgodnie ze swym zobowiązaniem (art. 643 kc). Oddanie i odebranie dzieła stanowią czynności ekwiwalentne, jednak nie są to czynności tożsame. Oddanie dzieła nie oznacza jego odbioru, nie wymaga zachowania szczególnej formy, może nastąpić zatem także poprzez czynności faktyczne. Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 7 października 2010 r., sygn. IV CSK 173/10 (niepubl.), oddanie dzieła następuje także wówczas, jeżeli z umowy inaczej nie wynika, gdy przyjmujący zamówienie stawia dzieło do dyspozycji zamawiającego, który może je odebrać, choć tego nie czyni. Oddanie dzieła nie jest natomiast jednoznaczne z jego odbiorem przez zamawiającego. (zob. wyrok SN z 23.08.2012 r., sygn. II CSK 21/12, LEX nr 1222148; J. N. w Początek biegu przedawnienia roszczeń wynikających z umowy o dzieło, Przegląd Prawa Handlowego z 1998 r., nr 6, str. 6-13). Z umowy stron wynikało, że odbiór robót budowlanych nastąpić miał poprzez sporządzenie protokołu podpisanego przez zamawiającego, a więc w formie pisemnej. Zatem powód musiałby wykazać stosownie do obciążającego go w tym zakresie ciężaru dowodzenia w myśl art. 6 kc poprzez przedstawienie dowodu z pisemnego protokołu odbioru, iż wykonane prace zostały przez pozwaną E. R. odebrane pod względem rzeczowym i jakościowym.

Zauważyć przy tym należy, iż przepis art. 643 kc nie nakłada na zamawiającego obowiązku odebrania dzieła, jeżeli jest ono dotknięte wadą istotną, czyniącą je niezdatną do zwykłego użytku, lub sprzeciwiającą się wyraźnie umowie (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego 1998 r., sygn. I CKN 520/97, opublik. w OSNC 1998, Nr 10, poz. 167; wyrok SN z 14 lutego 2007 r., sygn. II CNP 70/06, LEX nr 255597; wyrok SN z 18.01.2012 r., sygn. II CSK 213/11, LEX nr 1133803; wyrok SN z 7.10.2010 r., sygn. IV CSK 173/10, LEX nr 707913). Ustawodawca nie zawarł w przepisach ustawowej definicji wady istotnej. W doktrynie i orzecznictwie przyjmuje się, że wada jest istotna jeżeli wyłącza normalne korzystanie z rzeczy zgodnie z celem zawartej umowy, jeżeli czyni dzieło niezdatnym do zwykłego użytku albo sprzeciwia się wyraźnej umowie.

Prawo odstąpienia od umowy jest uprawnieniem prawo kształtującym, jest jednostronnym, skierowanym do adresata oświadczeniem woli i powodującym zniweczenie skutków prawnych uprzednio zawartej umowy. Odstąpienie prowadzi do powstania fikcji prawnej, zakładającej, że umowa nie została zawarta. Źródłem odstąpienia od umowy może być zarówno czynność prawna (art. 395 § 1 kc) jak i ustawa. Z treści łączącej strony umowy jednoznacznie przy tym wynika, że umowne prawo odstąpienia od umowy zostało przyznane wyłącznie zamawiającemu. Zatem powód jako wykonawca miał prawo skorzystać jedynie z ustawowego prawa do odstąpienia od umowy. Prawo do odstąpienia od umowy stanowi zaś na mocy odesłania z art. 656 kc wyłącznie jednostronne uprawnienie inwestora i przysługuje mu po pierwsze z określonych powodów, wskazanych w art. 635, 636 i 637 kc, oraz po drugie na podstawie art. 644 kc, czyli bez konieczności wskazania określonego powodu. We wszystkich przypadkach odstąpienia na podstawie art. 635, 636 i 637 kc strony zobowiązane są do rozliczenia już wykonanych robót, ale częściowe wynagrodzenie wykonawcy będzie zwykle umniejszone z tytułu szkód, jakie poniósł inwestor z powodu wadliwego postępowania wykonawcy. W szczególności wiąże się to z opóźnieniem procesu inwestycyjnego i późniejszym ukończeniem budynku oraz kosztem dokończenia budynku przez innego przedsiębiorcę. Natomiast w odniesieniu do umowy o roboty budowlane nie znajduje zastosowania przepis art. 640 kc i wskazany w nim przypadek odstąpienia przyjmującego zamówienie z powodu braku współdziałania zamawiającego dzieła. W konsekwencji wykonawcy nie przysługuje prawo odstąpienia i dokonane przez powoda odstąpienie od umowy z powołaniem się na dyspozycję art. 640 kc w piśmie z 16 listopada 2011 r. nie mogło wywołać skutku w postaci rozwiązania umowy stron. (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z 10 lipca 2013 r., sygn. I ACa 472/13, LEX nr 1353800)

Zdaniem Sądu powodowi nie przysługiwało w tym wypadku także prawo do żądania na podstawie art. 483 kc kary umownej przewidzianej w §8 ust.2a umowy, albowiem nie wykazał on pomimo obciążających go w myśl art. 6 kc obowiązków wykazania twierdzonych okoliczności związanych z istnieniem zawinionych przez pozwaną przyczyn odstąpienia od umowy. W szczególności w świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, a zwłaszcza zgodnych w tym zakresie zeznań świadków, jak i stron brak jest jakichkolwiek podstaw do przyjęcia, że E. R. nie zapewniała powodowi dostępu do prądu na budowie, skoro bezspornie początkowo dostęp ten zapewniał przez

wykorzystanie agregatu prądotwórczego stanowiącego własność powoda, a od 8 sierpnia 2011 r. poprzez przyłączenie się pozwanej do przyłącza W. K. i wydanie pracownikom powoda klucza do skrzynki. Natomiast nie sposób jest uznać za zawinione w tym zakresie działanie pozwanej związane z opisywaną przez strony jedną sytuacją, w której odmówiła ona powodowi zwrotu żądanej przez niego należności za zakup paliwa do agregatu w kwocie 50 zł w sytuacji, gdy kwestionowała ona, że w tym okresie powód nie wykonywał na jej budowie żadnych prac, a czemu powód nie zaprzeczył (art.230 kpc). Podobnie bezpodstawne są twierdzenia powoda o niezapewnianiu przez pozwaną materiałów budowlanych w sytuacji, gdy jak wynika z zeznań świadków R. K., A. B., A. R. i S. R., którym Sąd w tym zakresie w całości dał wiarę, to powód nie wywiązywał się z przewidzianego w umowie w §6 obowiązku zgłaszania inwestorowi zamówienia na materiały zgodnie z założeniami projektu z dwutygodniowym wyprzedzeniem. Co więcej z relacji samego K. F. wynika, że faktyczną przyczyną zaprzestania przez niego w drugiej połowie września 2011 r. wykonywania prac zgodnie z umową była opisywana wyżej sytuacja z paragonem na zakup paliwa do agregatu oraz potrącenie przez pozwaną z faktury nr (...) kwoty 650 zł netto za wynajęcie dźwigu, a które to okoliczności miałyby uzasadniać jego obawy co do otrzymania od inwestorki umówionego wynagrodzenia. Zdaniem Sądu w sytuacji gdy pozwana do sierpnia 2011 r. dokonywała płatności całości należnych powodowi części wynagrodzenia za dotychczas wykonane etapy, tak blahe powody z pewnością nie uzasadniały podjętych przez powoda działań związanych z zaprzestaniem realizowania przez niego umowy.

Natomiast w ocenie Sądu wobec stwierdzonych w protokole odbioru z 16.09.2011 r. wad prac wykonanych przez powoda, w szczególności co do ryzalitu, które jak wynika z opinii biegłego K. L. miały charakter wad istotnych, zasadnym było podjęcie przez E. R. działań na podstawie art.636 kc, a więc wezwanie powoda pismem z 20.10.2011 r. (k 22) do usunięcia tych wad oraz pismem z 24.10.2011 r. (k 21) do podjęcia przerwanych robót budowlanych, a następnie- po bezskutecznym wszak upływie wyznaczonego terminu- do zlecenia w dniu 7 listopada 2011 r. innemu wykonawcy usunięcia wad i powierzenia wykonywania prac związanych z więźbą dachową. Zatem także te okoliczności nie uzasadniały przyznania powodowi od pozwanej kary umownej.

W ocenie Sądu uprawnionym także było dokonanie przez E. R. na podstawie art.498 kc potrącenia należności związanych z wynajęciem przez nią dźwigu do wykonania prac związanych z położeniem stropu typu filigran w wysokości 650 zł netto (702 zł brutto), skoro zgodnie z §1 ust.5 umowy to na powodzie jako wykonawcy ciążył obowiązek zapewnienia sprzętu niezbędnego do realizacji przyjętego przez niego zlecenia, a treść tego zapisu umowy nie uprawnia do przyjęcia, że obowiązek zapewnienia tzw. ciężkiego sprzętu (np. koparki, dźwigu) nie obciążał powoda, skoro umowa nie ogranicza rodzaju sprzętu, którego zapewnienie stanowiło obowiązek powoda. Skoro zatem fakt poniesienia tego kosztu przez E. R. nie był przez powoda kwestionowany, zdaniem Sądu niezasadnym jest jego żądanie zapłaty potrąconej przez nią kwoty 650 zł netto, 702 zł brutto z faktury nr (...), albowiem skutkiem dokonanego potrącenia było wygaśnięcie w tym zakresie jej zobowiązania.

Natomiast w odniesieniu do żądania przez K. F. wynagrodzenia za roboty dodatkowe wymienione w spisie stanowiącym załącznik do faktury nr (...), należy zauważyć, że poza sporem jest, że robót tych nie obejmowała umowa stron, zaś sam materiał dowodowy zaofiarowany przez powoda nie pozwalał na poczynienie jakichkolwiek ustaleń co do tego, czy i o jakiej treści ustną umowę w tym zakresie strony miały zawrzeć. Zauważyć przy tym należy, że świadek A. B. w swoich zeznaniach zaprzeczył temu, aby powód faktycznie wykonywał prace związane z wewnętrzną kanalizacją sanitarną i instalacją deszczową, wykonania tych prac nie potwierdza także żaden ze świadków, ani dowody z dokumentów, jedynie co do wykonywania uziomów zapisy dziennika budowy z 14 czerwca 2011 r. (k 119) wskazują, że kierownik budowy zobowiązywał wykonawcę do prawidłowego zabudowania instalacji uziomu, odgromów i instalacji elektrycznej w wykopie. Jednakże mając na uwadze, że wszystkie te roboty miały charakter zakryty, nie sporządzono także inwentaryzacji geodezyjnej powykonawczej robót, a brak jest też jakichkolwiek informacji dotyczących wykonania, zakresu tych robót i ich odbioru technicznego, co uniemożliwia ich obecnie ich zinventaryzowanie i wycenę, w ocenie Sądu nie sposób jest zatem uznać roszczenia powoda za zasadne, lecz zgodnie z art.6 kc jako nieudowodnione powinny podlegać oddaleniu.

W ocenie Sądu na częściowe uwzględnienie zasługuje zatem jedynie roszczenie powoda o zapłatę części wynagrodzenia ryczałtowego za wykonane przez niego prace.

W niniejszej sprawie należy zauważyć na podstawie poczynionych ustaleń, iż poza sporem było, że powód wykonał na rzecz pozwanej prace na podstawie umowy o roboty budowlane jedynie w części opisanej szczegółowo w tych ustaleniach, tj. wykonał dwa etapy, co do których miał się rozliczyć z pozwaną- stan zero oraz stan surowy otwarty do wylania stropu nad parterem. Przedmiotowe prace budowlane zostały odebrane protokołem częściowym nr (...) z 22 lipca 2011 r., na kwotę 10400 zł netto oraz protokołem nr (...) z 16.09.2011 r. na kwotę 12000 zł netto, przy czym powód zobowiązał się usunąć do 30.09.2011 r. wady stwierdzone protokołem z 16.09.2011 r. Za prace te powód wystawił faktury nr (...) na kwotę 11232 zł, która została uregulowana przez pozwaną w całości. Z faktury nr (...) na kwotę 12960 zł pozwana zapłaciła powodowi kwotę 12258 zł. Powyższe Sąd ustalił biorąc pod uwagę cały zebrany w sprawie materiał dowodowy, w tym zdjęcia, dziennik budowy, a także w szczególności zeznania świadków, którym w tym zakresie Sąd przyznał walor wiarygodności. W związku z powyższym należy przytoczyć orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 16 sierpnia 1972 r. sygn. akt III CRN 202/72 (opublik. w OSNC z 1973 r., nr 5 poz.81), zgodnie z którym jeżeli strony w umowie o dzieło określiły wynagrodzenie ryczałtowo, to okoliczność, że przyjmujący zamówienie nie wykonał wszystkich robót, co zmusiło zamawiającego do powierzenia wykończenia dzieła innej osobie (art. 636 § 1 kc), nie oznacza przekreślenia ryczałtowości wynagrodzenia. W takiej sytuacji należy od umówionego wynagrodzenia ryczałtowego odliczyć to, co zamawiający musiał wydatkować na dokończenie dzieła, nie zaś określać wysokość wynagrodzenia na podstawie rzeczywistej wartości wykonanych robót.

Ustaleń co do wysokości należnego powodowi dalszego wynagrodzenia Sąd dokonał na podstawie opinii biegłego K. L.. Z opinii biegłego z zakresu budownictwa K. L. jednoznacznie wynika, że wskazane w niej prace wykonane przez powoda zawierały błędy technologiczne, były wykonane niezgodnie ze sztuką budowlaną, a w odniesieniu do tych wad, które miały charakter istotny także w sposób niezgodny z projektem budowlanym. Według oceny Sądu wyprowadzone przez biegłego wnioski są logiczne i naukowo uzasadnione. Opinia jest pełna, jasna i rzetelna. Poczynione przez biegłego ustalenia mają pełne pokrycie w zebranych w sprawie materiale dowodowym, zwłaszcza złożonej przez powoda dokumentacji fotograficznej, zeznaniach świadków- przede wszystkim kierownika budowy A. B., ale też w dowodzie z dokumentu urzędowego tj. dziennika budowy, jak i protokole częściowego odbioru nr (...) z 16.09.2011 r., gdzie wyartykułowano szczegółowo braki i usterki wykonanych prac, których usunięcie jednak powód deklarował do 30.09.2011 r., a czego bezspornie nie uczynił. Bez znaczenia pozostaje przy tym akcentowana przez powoda kwestia uzyskania zgody pozwanej na odstępstwa od projektu i koniecznych do podjęcia działań w związku z istniejącymi odstępstwami od projektu. Nie zwalniało to bowiem wykonawcy robót budowlanych, będącego jednak profesjonalistą, od którego należy oczekiwać zawodowej staranności w rozumieniu art.355§2 kc z obowiązku ich wykonania nie tylko zgodnie ze sztuką budowlaną, ale przede wszystkim zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa budowlanego i innymi normami, a w przypadku odstępowania od projektu podejmowania działań, o których stanowi art.655 kc w celu wyegzekwowania od inwestora uzyskania dokumentacji zamiennej. Również wskazać należy, iż z istoty celu dowodu z opinii biegłego wynika, że jeśli rozstrzygnięcie sprawy, jak w tym przypadku, wymaga wiadomości specjalnych, dowód z opinii biegłego jest konieczny. W takim przypadku Sąd nie może poczynić ustaleń sprzecznych z opinią biegłego jeśli jest ona prawidłowa i jeśli odmienne ustalenia nie mają oparcia w pozostałym materiale dowodowym. Za punkt wyjścia do rozliczenia należnego K. F. wynagrodzenia ryczałtowego za wykonanie prac związanych ze stanem surowym otwartym, będących przedmiotem żądania pozwu, Sąd uznał zatem wystawione przez powoda faktury: 1) nr (...) na kwotę 12960 zł, w zakresie której Sąd zajął stanowisko powyżej uznając za bezzasadne żądanie zapłaty brakującej kwoty 702 zł oraz 2) nr (...) na kwotę 9196,20 zł. Od żądanej przez powoda kwoty 9196,20 zł Sąd odliczył tę część wynagrodzenia za robociznę, co do której Sąd na podstawie opinii biegłego K. L. ustalił, że powód nie wykonał całości robót wymienionych w specyfikacji do faktury nr (...) tj. co do kwoty za robociznę netto 1278,10 zł, tj. brutto po doliczeniu podatku VAT 1380,35 zł, a następnie odliczył wyliczony przez biegłego w opinii koszt usunięcia istotnych wad robót wykonanych przez powoda – głównie związanych z wadliwym wykonaniem ryzalitu i schodów żelbetowych w kwocie 6025,31 zł brutto. Po dokonaniu powyższych odliczeń Sąd za zasadne uznał żądanie powoda co do zapłaty

części wynagrodzenia ryczałtowego w kwocie 1790,54 zł (9196,20 zł – 1380,35 zł- 6025,31 zł = 1790,54 zł)- art.632§1 kc w zw. z art.647 kc. Dalej idące powództwo wobec braku uzasadnionych podstaw podlegało oddaleniu.

O odsetkach ustawowych za opóźnienie orzeczono na podstawie art.481§1 i 2 kc zasądzając jej od następnego dnia po terminie płatności faktury nr (...), tj. 24.11.2011 r.

W zakresie kosztów procesu Sąd rozstrzygnął na podstawie art.100 kpc, dokonując ich stosunkowego rozdzielenia przy uwzględnieniu, że powód wygrał proces w 12%. Poniesione przez powoda koszty obejmowały 2400 zł tytułem wynagrodzenia radcy prawnego, 17 zł opłaty skarbowej od pełnomocnictwa, 698 zł i 2 zł opłat od pozwu, wydatki na opinię biegłego 2621,96 zł i 137,71 zł- łącznie 5876,67 zł, z czego należny mu zwrot wynosił 705,20 zł. Pozwana poniosła koszty obejmujące wynagrodzenie adwokata w wysokości 2400 zł, opłatę skarbową od pełnomocnictwa 17 zł oraz wydatki na zwrot kosztów świadków w łącznej kwocie 1180,91 zł- tj. ogółem 3597,91 zł, z której przysługiwał jej zwrot 88% tj. 3166,16 zł. Przy uwzględnieniu powyższego zasądzono na rzecz pozwanej różnicę pomiędzy należnymi każdej ze stron kosztami w wysokości 2460,96 zł.